

۲۰- جناس : کلماتی که از یک جنس هستند و حروف مشترکی در آنها وجود دارد. اما در معنی با هم فرق دارند. این گونه واژه ها که شعر و نثر را زیباتر و خوش آهنگ تر می کنند ، جناس گویند. مثال: آن کس است اهل اشارت که بشارت داند. / یا مثال دیگر : ای مهر تو در دل ها ، وی مهر تو در لب ها
۲۱- تشبیه : اگر چیزی را به چیز دیگر که بین آنها شباهت ها و مشترکاتی وجود دارد مانند کنند تشبیه نام دارد که برای زیبایی و تاثیرگذاری سخن و نوشته از تشبیه استفاده می شود. ۲۲- ارکان تشبیه : هر تشبیه چهار رکن (قسمت) دارد : رکن اول مشبه (کلمه ای که به کلمه دیگر مانند شده است) — رکن دوم مشبه به (کلمه ای که مشبه به آن تشبیه شده است) — رکن سوم وجه شبه (شباهتی که بین مشبه و مشبه به وجود دارد در واقع وجه شبه صفت مشترک مشبه و مشبه به است و این صفت در مشبه به خیلی بیشتر است . گاهی وجه شبه می تواند چند چیز باشد و با توجه به موقعیت باید آن را تشخیص داد ؛ مثلاً اگر به کسی بگویم مثل ستاره است ، وجه شبه می تواند چند چیز باشد: دوری ؛ زیبایی ؛ در روز پیدا نبودن ؛ در شب پیدا بودن ؛ نورانی بودن ... — رکن چهارم ادات تشبیه (کلماتی که شباهت مشبه و مشبه به را برقرار می سازند مثل، مانند، مشابه ، چوئان، همچو، گویی، چون، همانندو...) —.
مثال : پره‌ای طاووس، مانند دسته گلِ پر نقش و نگار ، رنگارنگ است. مشبه: (پره‌ای طاووس) ؛ مشبه به (دسته گلِ پر نقش و نگار) ؛ وجه شبه (رنگارنگ) ؛ ادات تشبیه (مانند) نکته : گاهی ممکن است رکن سوم و چهارم تشبیه حذف شوند. مثال : این همه صورت برد بر صفحه هستی به کار
۲۳- کنایه : هرگاه بخواهیم به طور غیرمستقیم مقصود خود را بیان کنیم و درباره امری پوشیده سخن بگویم از کنایه بهره برده ایم. کنایه دو مفهوم دور و نزدیک دارد و مقصود گوینده ، معنای دور آن است مثال: در دولت گشودن، سعادت و خوشبختی/ بالین نه ، محتاج بودن/ رخس پندار راندن، غرور و تکبر و ...
۲۴- ردیف : کاربرد هنری ردیف سبب زیبایی ، گیرایی و گوش نوازی و افزایش بار احساسی و عاطفی کلام و همچنین تصویر سازی در ذهن خواننده می شود. ردیف علاوه بر افزایش موسیقی شعر در کامل کردن معنای هر بیت و انتقال پیام نهایی آن نیز موثر است. مانند تشنه در درس ۱۳
۲۵- ترجمه : جای اجرای جمله در زبان های مختلف یکسان نیست. مترجمان هنگام ترجمه به این نکته مهم توجه می کنند. برای مثال در زبان عربی و فارسی و انگلیسی جای فعل فرق دارد.
۲۶- واج آرای یا نغمه حروف: تکرار یکی از عناصر زیبایی سخن است که گوش را می نوازد و بر موسیقی متن و تاثیر آن می افزاید. بهره گیری از تکرار حروف ، کلام را دل نشین تر می سازد و سبب روشنی و رسایی سخن می شود. به تکرار یک حرف یا صدا (صامت ، مصوّت) در عبارت یا بیت واج آرای یا نغمه حروف گویند. مثال : " ریاست به دست کسانی خطاست / که از دستشان دستها بر خداست "
۲۷- ادبیات اندرزی یا تعلیمی : شاعران و نویسندگان همه ملت ها ، سروده ها و نوشته هایی دارند که سرشار از موعظه و پند و اندرز است و در آنها راه بهتر زیستن و خوشبختی و سعادت را نشان می دهند. در زبان فارسی " بوستان و گلستان سعدی ، مثنوی معنوی مولوی و کلیله و دمنه " بهترین نمونه ادبیات تعلیمی هستند.
۲۸- مثنوی (دوتایی): در مثنوی قافیه های هر بیت با بیت دیگر متفاوت است. چون در هر بیت ، هر دو مصراع ، هم قافیه هستند مثنوی به طور معمول بلند و طولانی است و بیشتر برای بیان داستانها از آن بهره می گیرند. از مهم ترین مثنوی های زبان فارسی می توان از شاهنامه فردوسی، بوستان سعدی، مثنوی مولوی، لیلی و مجنون نظامی یاد نمود.
۲۹- قصیده: شعری است که مصراع اول و مصراعهای زوج آن با هم هم قافیه است و تعداد ابیات آن از پانزده بیت بیشتر است (تا هفتاد و هشتاد بیت). موضوع قصیده : غالباً ستایش ، نکوهش وصف طبیعت با مسائل اخلاقی است.

نکات املایی :

۱-در زبان فارسی ، بعضی حروف ، مانند "ذ، ز، ض، ظ" تلفظ یکسان دارند اما شکل نوشتاری آنها یکسان است ؛ با دقّت در معنا ، به املاي این گونه کلمات توجه کنید. (ذات — زایا — ضرورت — ظفرمند)	۲-بین واژه ها، فاصله معینی وجود دارد که به آن "فاصله میان واژه ای " می گویند؛ رعایت نکردن فاصله مناسب بین حرف های يك کلمه یا کلمات يك جمله ، در خواندن آنها ابهام ایجاد می کند؛ مانند: این جا <u>آشپز</u>، خانه دارد / این جا <u>آشپزخانه</u>، دارد/
۳-هرگاه پسوند "ان/ی" به پایان واژه هایی نظیر " زنده ، راننده ، دونده ، پرنده و ... "افزوده شود، این گونه نوشته می شوند : زندگی ، رانندگان ، دوندگان ، پرندگان و ...	۴-اعداد، در متن املا همیشه با حروف نوشته می شوند ، نظیر " هفت آسمان " ، "چهارده معصوم" ، " بیست " و ...
۵- در املاي واژه های جزء و جز باید دقت کرد ؛ جزء به معنای بخشی از کل چیزی است و جز به معنای مگر ، غیر، الا و ...	۶- به کاربرد نشانه مسد () باید توجه کرد در برخی کلمات مانند(قرآن ، درآمد ، دست آورد ، آداب ، الان ، خوش آواز و ...) و مشابه انها این علامت به کار می رود و به کار نبردن آن ابهام و اشکال ایجاد می کند. مآل اندیش (عاقبت اندیش)...مال اندیش (ثروت دوست). در برخی کلمات دیگر از کاربرد این نشانه باید پرهیز کرد.مانند (فرایند، دلارام،همایش، پیشامد).
۷- برخی کلمات به دو شکل به کار می روند؛ نظیر بالش/بالشت ، خورش/خورشت. هنگام نوشتن املا لازم است به نحوه تلفظ گوینده این گونه کلمات توجه کرد.	۸- همزه (ه) یکی از حرف های الفبای زبان فارسی است. این حرف ، مانند سایر حرف ها در خط فارسی، حرکت گذاری نمی شود؛ بنابراین بهتر است بنویسیم قائم و نه قائم / مودب و نه مودّب.
۸-۱- در املاي کلماتی مانند جزء اول / شیء نورانی نشانه کسره نیست؛ به این نشانه نقش نمای اضافه می گویند.	۸-۲- در نوشتن کلمات عربی همزه دار نیز توجه و دقّت کافی داشت، مانند: شان/رویا/لولو/ رؤس/توطئه/ ان شاءالله
۹- قاعده ابدال: برخی کلمه ها، به گونه ای تلفّظ و شنیده می شوند که با شکل نوشتاری آنها مطابقت کامل ندارد؛ مانند پنبه،پنبه/ منب،منب/ممبر/سنبل،سمبل و...	۱۰ نقطه گذاری: در بین الفبای خط های مشهور دنیا، الفبای خط فارسی پرنقطه ترین است. پس در نوشتن املا لازم است حرف های يك نقطه ای ، دو نقطه ای ، سه نقطه ای را بشناسیم و نقطه هر حرف را در جای خاص خودش قرار دهیم مثال: نزد، ترد/ بنی ، نبی، روز، زور
۱۱- برخی واژه ها در زبان فارسی ، به دو شکل نوشته و خوانده می شوند بی آنکه در معنای آنها تغییری ایجاد شود.در هنگام نوشتن این کلمات لازم است به تلفظ واژه و املاي درست آن دقّت و توجه کافی داشت. مانند : هوشیار، هشیار/ جارو،جاروب/ و...	۱۲- کلماتی که به مصوّت ا / او ختم شوند در حالت اضافه به ی میانجی نیاز دارند. مثال نوا= نوای خوش / بو= بوی گل ./...
۱۳- نشانه ای که دو حرف ك و گ را یکدیگر مشخص می کند ، سرکچ آنهاست و رعایت آن کاملاً ضروری است لشکر،لشگر/ عسکر،عسگر	۱۴- هنگام افزودن پیشوند پ به فعل هایی که با همزه ء شروع می شوند، املاي کلمه تغییر می کند؛ و ی جایگزین همزه می شودمثال:اندیشید، بیندیشید/ افتاد، بیفتاد/ انداخت، بینداخت
۱۵- تنوین یکی از نشانه های خطی زبان است که با صدای ن ساکن شنیده می شود. باید به شکل درست این نشانه ، توجه داشت؛ مانند " حتماً ، تقریباً ، رسماً، مسلماً " نوشتن این گونه کلمات، با حرف " ن " (حتمن، تقرین، رsmن، مسلمن)نادرست است.	هر کتاب ، فرصت یک زندگی تازه است به قول دکتر شریعتی "بخوانیم و بخوانیم و بخوانیم" که خواندن کار بسیار مهمی است. به قول آیت ..ا بهجت (ره): "ما زندگی می کنیم تا قیامت پیدا کنیم نه اینکه به هر قیمتی زندگی کنیم". قدر ثانیه ثانیه عمرمان را بدانیم و آنرا به بطالت صرف نکنیم. پدر و مادرمان ستاره های بی بدیل زندگی ما هستند در اطاعت از ایشان لحظه ای غفلت نورزیم. دوست خویم یادت باشه که : وقتی وهود فدا باورت بشه ، فدا هم یه نقطه میذاره ...زیر باورت و میشه باورت.